

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на **ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ НАЧЕВ** на тема **“ЕКЗИСТЕНЦИАЛНО-ХУМАНИСТИЧНАТА АНТРОПОЛОГИЯ ВЪВ ФИЛОСОФИЯТА НА НИКОЛАЙ БЕРДЯЕВ”** за присъждане на образователната и научна степен „доктор по философия” (проф. направление: 2.3. Философия; научна специалност: История на философията; ЮЗУ “Неофит Рилски”) от доц. д-р **ТАТЯНА ПЕТРОВА БАТУЛЕВА** – секция “История на философските и научните идеи”, ИИОЗ, БАН

Представеният от **Димитър Георгиев Начев** дисертационен труд е в обем от 172 стандартни машинописни страници. Структурата му се състои от от увод, четири глави, заключение и използвана литература, която включва 130 заглавия. Дисертацията е свидетелство за много добрата ерудиция на автора, свързана с неговата двойна, философска и богословска подготовка, за познаването на различните школи, свързани косвено или пряко артикулиращи историческото и философското осмисляне на творчеството на големия руски мислител, за коректно позоваване на чуждия опит и собствена изследователска позиция.

В съдържателно отношение уводът е добре структуриран и задава необходимите компоненти: точно формулиране на целите и задачите на изследването, преглед на степента на проучване на проблематиката; описание на методологическия инструментариум и хронологическите рамки; лансиране на авторовите тези. Дисертацията представлява опит за цялостна реконструкция на философията на един от най-значимите мислители на ХХ век, оказал влияние върху цяла плеяда автори и направления във философията. Не са малко предизвикателствата, на които трябва

да отговори подобно изследване. Първото от тях е свързано със значителния обем на разработките, посветени на философията на Бердяев: от една страна, това предполага огромно усилие за проучване и систематизиране на литературата, а от друга, създава трудности при откриване на собствена „ниша“ в проблематиката, при нейното ясно очертаване и отстояване. Начев е съумял да се справи с него, избирайки свой ракурс, като тематизира хуманистичната заостреност на философията на Бердяев, която в неговия прочит е представена във връзка със съвременната проблематика върху автентичността, деконструирането и границите на човешкото.

Първа глава ситуира творчеството на Бердяев във философската традиция и изследва идеите, оказали влияние за формиране на екзистенциално-хуманистичните идеи в неговото религиозно-философско учение. Подчертан е неговият двойствен характер: запазващ критично отстояние, както от рационализма на западната философска мисъл, така и от догматизма на източното православие. Втора глава “Основни аспекти на религиозно-хуманистичната антропология на Бердяев” анализира спецификата на персонализма на руския мислител в контекста на хуманистичната традиция като цяло: опита му да обоснове неповторимостта и достойнствата на личността по линия на онтологичната свобода и битийното

творчество.

Трета глава “Свободата като знак за висше достойнство и творческа същност” е фокусирана върху ключовото за екзистенциалната антропология на Бердяев понятие за меонична, т.е. първична, несътворена свобода, чиито проекции се откриват в културата, знанието и морала. Дисертантът обвързва тази свобода – като отговорност и обреченост – с хуманизма на Бердяев : човек е свободен да избира и сътворява себе си, поемайки своя път в една наситена с трагизъм диалектика на Логос и Свобода, отчуждаване в обективацията и преодоляване на това отчуждение: преодоляване-освобождение по пътя на Божествената благодат, което е контрапункт на изначално дадената свобода, творчески акт и отговорен избор, превръщащ човек в продължение и съратник на самия Бог.

В четвърта глава акцентът е поставен върху критичните интерпретации на тезите на Бердяев за връзка между аскетизъм и творчество; равноценност на святост и гениалност; човешкото творчество като завръщане към съкровения Божествен смисъл, спасение от предбитийната свобода; тези, които са своеобразен апотеоз на Бердяевия хуманизъм.

Ще изтъкнем основните качества на дисертационния труд. Първо, в контекста на засилващите се прояви на религиозен фундаментализъм и опит за неусетно насаждане на технологични визии за един все по-откъснат от природата и лишен от човешки атрибути човек представената от Начев работа изважда на светло възможни концептуални ориентири за осмисляне, съхраняване и пресътворяване на нашия свят. Основателно Начев насочва вниманието си към парадоксалните, но и актуални тези на руския мислител: творчеството като опозиция на греха; двете свободи, едната от които стои в основата на Човекобога, т.е. самоунищожението, а другата, на Богочовека, т.е. Спасението; новата концепция за Богочовечността, в която спасението се разглежда като възможност

човекът като Божие творение да продължи творческия акт на Бог.

Авторефератът отразява точно приносите на дисертацията. Димитър Начев има шест публикации по темата на дисертацията; участвал е в шест научни форума, както и в пет проекта, което свидетелства за висока изследователска активност. Основните приносни моменти са точно формулирани и отразяват вярно съдържанието. Като имам пред вид посочените качества на предложения труд и научните приноси, които се съдържат в него, убедено ще гласувам на докторанта Димитър Георгиев Начев да бъде присъдена образователната и научна степен степен “доктор по философия”.

Доц.д-р Т. Батулева

10 февруари 2018